

написано шість опер, які й досі ідуть на театральних сценах світу. Найкращим пам'ятником композитору є живе, одухотворене звучання його творів в наші дні, що свідчить про право музики Бортнянського на безсмертя.

О. Бірвова

СЕРЕДНЬОВІЧНА ВІЗАНТІЯ — ФАКТОР РОЗВИТКУ СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ

О. Birova

MEDIEVAL BYZANTIUM — A FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF THE EASTERN EUROPEAN SPACE

Розвиток кожної держави є продовженням історичного процесу вже існуючих традицій та політичних базисів. Для Візантійської імперії таким підґрунтям була Римська імперія. Візантійська культура, законодавство, костюм, релігія, стали основою для розвитку Київської Русі-України.

Релігійна сфера Київської держави цілком була заснована на візантійській традиції. В основу була покладена теза про ісіхію. Саме вона диктувала канони іконопису, живопису та іншого мистецтва, пов'язаного з релігійним життям. Церковні автори: Григорій Палама, Іоанн Дамаскін, Іоанн Златоуст, заклали основи трактування релігії в Східній християнській традиції.

Особливо, що приваблювало правителів Київської держави, — це домінування світської влади над церковною, саме це відрізняло традиції Східної та Західної церков, остаточний розрив яких відбувся в XI ст. Християнську культуру середньовічного Сходу та Заходу також відрізняло наслідування філософських традицій. На Сході переважали ідеї Платона, в той час як на Заході, в релігійному житті, домінували погляди Аристотеля.

Символізм християнської традиції Візантії зберігається в сучасному християнстві Східного зразка: зображення христів в оздобленні храмів та на тканинах священнослужителів, винограду, символ влади єпископів — посох. Деякі ранні символи не отримали широкого поширення в наш час, наприклад, схематичне зображення риби, назва якої на давньогрецькій Ἰχθύς . Ця аббревіатура трактується: $\text{Ἰησοῦς Χριστός Θεοῦ Υἱός Σωτῆρς}$.

Костюм священнослужителів — найархаїчніший одяг, який майже не змінився з часів Київської державності і був запозичений у візантійській традиції. Щодо світського одягу, в ранній час Київської Русі-України, бачимо на фресках Софійського собору одяг знаті, який повторює візантійську моду. Також традиції коронаційного костюму князів та знаті тривалий час зберігали елементи впливу візантійської культури.

Рівень освіти Візантійської імперії не був досягнутий в Київській державі через ряд зовнішньополітичних та внутрішньополітичних факторів. Візантія мала два основних освітні центри: Константинопольський та Бейрутський університети (з часів Раннього Середньовіччя). У Київській державі не існувало доступу до античної літератури, оскільки на місцеву мову були перекладені лише основні церковні книги. А давньогрецька або латинська не набули популярності навіть серед вищого прошарку населення.

Отже, Візантійська держава була основним взірцем та базисом культурного розвитку для Східної Європи. Відлуння цих традицій можемо спостерігати і в наші часи.